

nr. 101.

Søndag 6 desember 1942 kl. 18.30.

2 årg.

Russland. Den røde arme rykket videre fram igår og inatt både ved Stalingrad og Rsjev. I et tillegg til midlagskommunikat idag heter det at russene har fortsatt sine angrep NV for Stalingrad, og tyske mistangrep er slått tilbake med store tap for fienden. 4000 tyskere til er følt på et avsnitt her. Ved Rsjev har tyskerne forsøkt å trykte inn i de russiske forsvarslinjer med tanks og artilleri. Tyskerne hadde store tap, minst 17 tanks ble ødelagt. Den tyske kringkasting medlter idag at tyskerne er gått til mistangrep ved Velikiie Luki og Bajev. Men fra russisk hold er det meldt at russene er rykket fram langs en sideelinje til jernbanen Rsjev-Vjasna. En melding fra Stockholm sier at omringningen av Rsjev og Velikiie Luki nå er en kjennsgjerning. En militær sakkyndig uttaler i London at idag, 6. desember, er et år siden den første store russiske offensiv tek til. Ifølge tyske meldinger var allerede dengang den russiske hær tillintetgjert. Idag har den nye store russiske offensiv allerede vært igang en måned, og denne gang er den russiske hær og det russiske flyvåpen sterke, mens den tyske hær og den tyske flyvåpen er svakere. Dessuten må tyskerne nå kjempe på flere fronter, og i syd er deres forbindelseslinjer blitt lengre. For et år siden hadde tyskerne en meget kortere front å holde. Alt i alt er tyskerne meget voro stillt i år om ifjer, da de ifølge Hitler og Giebels var truet av en fullständig kontantsefe. Den tyske hær kan nå bare velge mellom et generelt tilbaketog eller et desperat forsök på å holde sine linjer. Kampon vil i all fall gjøre dem sterkt svakket.

Nordafrika. Det meldes om flere vellykkede allierte angrep mot aksemaktenes forsyningsslinjer og forsyningsskip i Middelhavet. En fiendtlig destroyer ble igår satt i brann utenfor østkysten av Tunisia. Freitag kveld ble Tripolis og havnebyen La Goulette (ved Tunis) bombet.

Amerikas front fra de alliertes hovedkvarter igår kveld ble meldt at de allierte styrker har trukket seg ut av byen Tebourba i NØ tunisia. De allierte har omrapport sine styrker på nøyder som behersker byen. En skilling på den andre delen av den nordafrikanske front melder dagens kommunike Karting godt at det bortsett fra britisk patruljovirksemhet var det ingen ting å melde om landstridskroftene igår. Wendell Willkie uttalte igår om Darlan: Av hele mitt hjerte ønsker jeg denslags ordninger av hensyn til hva som lønner seg, enten det er midlertidig eller ikke.

Flyangrep på Napoli. Det er nå tatt fotografier av den skade som ble veldt under det britisk-amerikanske angrep på Napoli i skumringen fredag. Fotografiene viser at en italiensk krysser er senket, et annen krysser er sterkt skadet, dessuten er havne- og jernbaneanlegg sterkt rammet. Det er første gang amerikanske fly deltar i angrep mot Italia. Angrepet møtte ingen motstand, ingen fly gikk tapt.

Spania. France har sendt Hitler et telegram som svar på Hitlers lykønsning til Frances 50-årsdag. Han lylder her Hitler og det tyske folk og ønsker fremgang i deres kamp mot bolsjevisjonen. Det bebudes at France snart vil holde en viktig tale, og at det fallangistiske nasjonalråd skal oppheves. 22 såkalte kommunister er arrestert i Madrid. Alle vernepliktige av 1940 er innkalt til tjeneste innen 10. desember som et ledd i de metforholdsregler som ifølge den spanske regjerings uttalelsor skal hædre Spania utenfor krigen. En langistavisen Arriba skriver: Spania og Frankrike ønsker fred. Vi kan aldri gjøre meg far freden. President Benes skrev igår at det ville være en stor misforståelse om de allierte la Tyskland beholde bare en liten del av de landområder som da har erobret ved vold. Men ikke noe fornufng minneviser vi at Tyskland skal lide Karthagos sjanse.

Balkan. Det foreligger nye meldinger om uro på Balkan. I Sofia, hovedstaden i Bulgaria, ble det innført beleiringstilstand igår. Den varte fra tidlig om morgonen til det ble mørkt. Folk fikk beskjed om å holde seg innendørs, og 500 mennesker ble arrestert av Gestapo, militære og politie. Det ble foretatt tallrike husundersøkelser. Fra Albania kommer det melding om omfattende opprør. Opprørerne trenget inn i hovedstaden Tirana og drepte 168 italienske soldater og 7 offiserer. Bygningene på en flyplass ble satt i brann, og det ble veldt annonsert.

Stillehavet. En ny japansk konvoy er blitt angrepet av amerikanske fly 150 kvartmil NV for Guadalcanar. På Ny Guinea er de allierte nådd fram til nye stillinger ved kysten nær Gona.

Angrepet på Pearl Harbour. Det er imøgen et år siden japanernes store angrep på Pearl Harbour. Det amerikanske Informasjonsdepartement har nu gitt fullständige opplysninger om angrepet. Ifølge disse meldinger lå den 86 skip for anker i havnen. Av disse ble 19 senket eller skadet. Av disse ble 5 skagskip og 3 destroyere enten senket eller sterkt skadet, og 3 slagskip og 3 kryssere fikk mindre skader. Rednings- og reparasjonsarbeidet har oversteget de istrigste forventninger, og bare et skip er tapt. De skip som ble skadet er alle reparert, og de fleste av de som er senket er også ødelagt, men de ble erstattet på få dager. Av de 105 japanske fly som deltok i angrepet, ble 43 skutt ned. Den viktigste følge av japanernes angrep på Pearl Harbour var en veldig økning i den amerikanske krigsproduksjon. Ifølge tall som det amerikanske informasjonsdepartement har offentliggjort, vil det i år innen utløpet av desember være bygget 49000 fly, vesentlig tunge bombefly, 32000 tanks og feltbatterier, 17000 luftvernkanoner og 8.200... tenn handelskip.

^{2.} Omfattende engelsk sosialplan. Det ble tirsdag offentliggjort i London en stor betenkning fra Sir William Beveridge og hans undersøkelses-kommisjon om den sosiale forsorg i England og et forslag om reorganisasjon og utvidelse av det nå gjeldende system. Beveridge er kommet til det resultat at statens virksomhet på dette området i høy grad bør forøkes, og at den sammen med de forsikrede og arbeidsgiverne må danne de tre grunnstammer i det fremtidige forsikringssystem som skal omfatte enhver englander fra gjenget til graven. Den nye forsikringsplanen går ut på at en ukontlig premie som variorer, men for en voksen arbeider blir 4 sh./3d. skal berettiget til arbeidsløshetsunderstøttelse, erstattning for arbeidsdyktighet, alderspensjon, fri lægehjelp og sykehushospital og fri begravelse. Fullstendig folkepensjon skal innføres gradvis og utbetales ved en minimumsalder av 65 år for menn og 60 år for kvinner under forutsetning av at pensjonisten oppholder med å arbeide. Barnebidrag, som tidligere ikke har eksistert i England, skal utbetales til det første barn hvis forældrene er arbeidsløse og forsvrig til hvert barn fra det annet av. I administrativ henseende betyr planen at staten får en viss kontroll med de private forsikringsselskaper, likesom det skal opprettes et sosialministerium. Den sosialpolitiske hovedlinje i planen går ut på at forsikringsbidragene ikke skal oppfattes som almisses, det er statens plikt å utdele dem og borgernes rett å motta dem, likesom det er deres plikt å betale premiene. Det betyr at man bryter med de hittil gjeldende og ny arbeidernes sterkt kritiserte prinsipp å ta hensyn til de forsikringspersonlige inntekt ved beregning og utdeling av bidragene. Hva planens finansiering angår, foreslår Beveridge at ungiftene deler mellom staten, arbeidsgiverne og forsikringstegnene. Forslaget skal tre i kraft 1945 og skal være gjennomført i 1965. Beveridge slutter sin betenkning med følgende ord: Det budget for sosial trygd som nå er foreslatt inneholder store tall sammenlignet med tidligere budgetter, men tallene er sammenlignet med nasjonalinntekten ikke høye, og kommisjonenes forslag viser bare veier for fordeling av denne nasjonalinntekten for å imøtekomme behov som må dekkes på en eller annen måte. Beveridge uttalte i Oxford idag at hovedmålet for sosialplanen er frihet fra nød. - Planen har vakt voldsom oppsikt.

I tilleggsprogrammet i Norge uttalte redaktør Reidar Øksnevad bl.a.: President Roosevelt uttalte for en tid siden: Hvis det ennå er noen som undres på hvorfor denne krigen blir ført, sier jeg: Se på Norge. Hvis noen sier at denne krig kundo vært avverget, sier jeg: Se på Norge. Og hvis det ennå er noen som tviler på at fritt demokrati, sier jeg etter: Se på Norge. - Imorgen er det et år siden USA selv kom med i krigen, ditterat det ene land etter det annet var for sene i vendingen og for seno til å se farene i øynene. Mange trøstet seg med at det gikk bra, og vårt eneste håp er at det aldri skal hende mer. Det er imorgen et år siden tyskernes gule blodsbrødre slapp sinebomber over en amerikansk havn, det behøves ikke mange ord for å forklare hvad de kjemper for. Vi fører krigen for å leve i fred. I Norge hadde vi det godt som frie menn, og vi hadde en høy levestandard. Det ble et av tyskernes krigsmål å senke levestandarden i Norge for på den måten å heve den i Tyskland. Det er imidlertid fremdeles vår hensikt å gjøre Norge til et bedre hjem for alle nordmenn. Vårt eneste aktuelle mål er å få kastet undertrykkerne ut av landet så hurtig som overhode mulig. Vi bør huske på at den militære seir bare er et middel og ikke et mål. Det er freden som er målet. La oss glæde oss over at det både i Amerika og Storbritania er en sterk interesse for krigsmålene, noe utenrikssminister Eden påpekte i en betydningsfull tale forleden. Eden uttalte bl.a. at alt det vi kan gjøre for å sikre freden, det skal bli gjort. Storbritania er beredt til å yte sin andel. Men Storbritania, USA og Sovjetunionen må stå sammen, og det er godt håp om at et slikt samarbeide vil bli etablert. Om Tyskland erklaerte Eden at det ville være den rene galtskap om vi gikk med på at det ble dannet en ny ikke-nazistisk regjering og opptok forhandlinger med den. Om et nytt folkeförbund sa han at det bare ville kunne bestå om det oppfylte tre vilkår: 1) At det omfattet alle de stater som vil verne om freden, 2) at disse stater har den nødvendige vilje til å nå de mål folkeförbundet har satt, og 3) av disse stater har de nødvendige maktmidler til at folkeförbundets forføyninger blir respektert. Etter forrige krig var reaksjonen mot militarisme i enhver form, etter denne krig må dette ikke gjenta seg, uttalte Eden. Gud gi at vi ikke glemmer hva vi har lært i disse år! Det er nå det gjelder om å få disse ideer forankret i alle sinn.

Vi trenger S V E R T E av engelsk, amerikansk eller dansk fabrikat!

Vi vil gjerne høre mere fra P. Kan han oppsøke X på arbeidsstedet? (Se adressekalenderen).

A.
Mappe 44
Ekspl. 192
Arg. 4/12-42
O.V.

2 årg.

L O N D O N - R A D I O

Nr. 192.

Tirsdag 8 desember 1942 kl. 10.30.

Russland. Dagens sovjet-russiske kommunike melder at russerne har vunnet nytt terrenge både nordvest og sydvest for Stalingrad med store tap for fienden. Tyskene har fått forsterkninger foregå det voldsomme kamper vest for Rzov. Jernbanen fra Rzov til Vjasma er vesentlig på russenes hender. Ingen steder har tyskerne vett i stand til å vinne terrenge. Fra Kaukasus melyng er tatt, forteller at det er smått med matforsyningen hos fienden. Alle meldinger fra Nordafrika. Fra Tunis meldes om svære kamper både til lands og i luften. Framskutte allierte styrker holder stillingen foran Tebourba, til tross for kraftig fiendtlig bombing. Fra el Agheila meldes om britisk patruljevirksomhet og leilighetsvise artilleridueller. Den britiske øverstkommanderende for den 8. armé, Montgomery uttalte i går: Det går bra. Det blir harde kamper om el Agheila. Vår oppgaver er å drive tyskerne ut av Nordafrika. Jernabnen langs kysten ble påny angrepet i går. Allierte fly har bombet Bizerte, La Goulette og andre mål i Tunisia og Tripolitania. Et lite italiensk ble utsatt for knonild utenfor kysten. Britiske fly rettet i går dagslysangrep mot Mersa Breda. Det blir kunngjort fra det allierte hovedkvarter i Nordafrika at det er sluttet en overenskomst mellom general Eisenhower og generalguvernøren i Fransk Vestafrika, Pierre Boissont, hvoretter flyplasser og orlogshavnen i Dakar skal stilles til de alliertes disposisjon. Internerte officerer og mannskaper er nå frigitt. Italia. Berlins flygkaster meddelte at det er innført standrett for alle industriarbeider i Italia. I forbindelse hermed er det innført nye lover for luftvernet som setter brannmannskapene under militær lov. Hvis en arbeider forlater sin post blir han skutt som desertør. Meldinger fra Italia hersker der stort virvar på grunn av evakueringen av de store byer. Evakueringen har førstakket en rekke trafikkforstyrrelser. Enkelte steder hersker der matmangel. Italienerne venter også nye kraftige bombeangrep. Også i Vest-Sicilia er man begynt med kuere befolkningen. Den amerikanske marineminister, eberst Knox, opplyser i dag at 75% av den franske flåte ble ødelagt i Toulon, ifølge fotografier som er tatt fra speiderfly. Billedene viser at det er en mulighet for å redde slagskipene Strasbourg og Dunkerque, men ethvert forsök vil ta lang tid. Nowa Fjordholms skippråd Robert Whiteman, skriver i dag om amerikanernes reaksjon overfor Darlan, blant annet: Hvis ikke Roosevelt hadde omtalt ordningen som farlig ville det ha kommet til høylydte protester i pressen.

USA. Fra USA meldes at 17 krigsskip og i handelsskip gikk i røt stabolen. Flyangrep. I går ble det meldt at en stor styrke britiske bombefly hadde angrepet mål i Sydvest Tyskland. Videre angrep 100 britiske bombefly i dagslys søndag Phillips radiostasjon i Eindhoven i Nederland. Amerikanske flyvende festninger angrep Lille i Nordfrankrike.

Utover. Det polske informasjonsbyrå i London opplyser i dag at fire mordere sidon ble dømt til standrett i Polen i forbindelse med innhøstingen. Dommen skulle vært opphevret 1. des., men det forligges ingen opplysninger om at så er skjedd. Alle bønder har under dødsstraff forpliktet seg til å levero alle avlinger til tyskene. De har ikke fått beholder noe til sitt eget winterforbruk eller sakkorn til neste vår. Bønder som ikke oppfyller sin andel av forpliktelser blir skutt. Det opplyses av mindst 8000 polakker er blitt dropt av tyskene under standretten.

Norge. Nærmere enkeltfortell forligges nå om mordene på de 34 nordmenn under unntagelsestilstanden i Trondheim. Det er på det rønt at ingen av dem ble skutt på det tidspunkt tyskene har oppgitt. Fire av de ti gissler fra Trondheim ble skutt 7. oktober om morgonen etter at de kvelden i forrige uke hadde fått høre sin dødsdom opplest i radio. De seks andre ble skutt i et skogholdt utenfor byen, og hadde også fått sin dødsdom på forhånd. Alle ti menn mette døden med stor ro, noe som gjorde stort inntrykk på tyskene. Torbowen hadde uttalt ved denne leiligheten at byens innbyggere skulle få merke at det var alvor, derfor ble meldingen om henrettelsen sendt ut klokken 11 før den ble fullbyrdet. Advokat Bull Aakran ble arrestert på Røros og kjørt til Trondheim. Han kunne umulig ha rukket fram til byen før midnatt.

Det er i dag 110 år siden Bjørnstjerne Bjørnson ble født. I den anledning ble der holdt et møte i London hvor Kong Haakon, president Bono og kronprins Olav var til stede. Møtet var i år som i fjor arrangeret av den tsjekkiske regjeringen. Den tsjekkiske representant holdt en meget interessant tale hvor han viste hva norsk diktning og norsk kunst og spesielt Bjørnstjerne Bjørnson har betydd for Tsjekkoslovakia. Spesielt framhevet han hvor kraftig Bjørnson gikk inn for de små nasjonene frihet og rett, og at verden ville være fattigere uten dem. - Bjørnsdag-en er en solidaritetens dag, mellom de to kulturofolk som har bygget sine land, ikke på voldsmakt, men på ændelige verdier. Taleren framhevet at det er særlig mange tilknytning mellom tsjekkisk og norsk kultur. Etterpå var det kunstnerisk underholdning ved Soffi Schønning.

K. H. J.

L O N D O N - R A D I O

Nr. 197

Tirsdag 22. desember 1942, kl. 1830.

2. Årg.

Sammendraget 19/12: Den britiske 8. arme fortsetter forfølgelsen av Rommel. Igår okkuperte britiske styrker Nafilia, ca. 150 km V for El Agheila. Trykket mot fiendens baktropper blir vidikeholdt. Retirende fiendtlige kolonner er blitt angrepet med god virking i Sultana-området, 150 km lenger vest. Torsdag natt blir Tunis og La Goulette og flyplasser på Sicilia igjen angrepet fra luften. - I Russland har tyskerne forsøk på å bryte gjennom SV for Stalingrad slått feil, og tyskerne er blitt tvunget til å trekke seg tilbake. På midtfronten er en rekke tyske motangrep V for Rsjev avvist. Russerne har erobret en viktig høyde i Velikiie Luki-området. - Britiske tropper er gått over den indiske grense og har okkupert en strekning på 50 km i Burma.

Sammendraget 20/12: Russerne har hatt ny framgang i sin siste offensiv over Don mellom Voronesj og Stalingrad. De har tatt flere bebodde strøk, 1000 fanger til og et stort bytte. 2500 tyskere til er falt. SV for Stalingrad har russerne slått tilbake et tysk forsøk på å unsette de omringede styrker i Don-Volga-regionen. - Rommel er blitt forfulgt lenger inn i Tripolitania. Hans styrker blir ustanselig angrepet fra luften. - De britiske styrker som gikk inn i Burma fortsetter sydover. På New Guinea har allierte tropper nå tatt tilbake Endiader-området øst for Buna.

Sammendraget 21/12: De russiske tropper fortsetter framrykkingen i området ved midtre Don. Siden denne offensiv begynte før 6 dager siden, har russerne rykket fram fra 70 til 100 km. De tyske tap er kommet opp i 32,000 falne og 150,000 fanger. - En stor styrke britiske bombefly angrep i natt Duisburg i Vesttyskland. De nye britiske Whirlwind-fly angrep jernbaner og andre mål i Frankrike, Belgia og Nederland. Intet av disse fly gikk tapt, mens 11 bombefly ikke er vendt tilbake etter angrepet på Duisburg. - I Tripolitania hadde de britiske fortroppene kontakt med fienden i nærheten av Sultana, over 260 km V for El Agheila. - I det vestre Burma fortsetter britiske tropper å rynke fram uten å møte motstand.

NYHETENE I DAG brakte budskapet om at generalmajor Fleischer er avgått ved døden i Ottawa, 59 år gammel. Han var Norges høyeste militære representant i Canada. - Fra frontene meldes: Russland. Tyskerne har etterlatt store mengder av våpen og utstyr under en ny retrett i uorden i det midtre Don-området. Etter en framrykking på fra 20 til 30 km til i går erobret russerne et nytt bebodd strøk og ryddet bort tusenvis av landminer som var etterlatt av de flyktende tyskere. Et senere tysk forsøk på motangrep ble drevet tilbake av de framrykkende russiske styrker. I de andre avsnitt på midtfronten fortsetter russerne å befeste de stillinger som er erobret i det siste. - SV for Stalingrad meldes om bitre trefninger med store fiendtlige tanks- og infanteristyrker. Et annet angrep er slått tilbake i dette området. - Times' militærmedarbeider skriver i dag at den russiske offensiv i Don-området nå på sitt sydlige avsnitt begynner å nærmere seg de tyske forsyningsslinjer mot Rostov og Kaukasus. I virkeligheten er det allerede dannet et nytt stort omringelsesområde, som dog ennå er åpent i den ene enden. En strategisk trusel mot Rostov begynner å ta form. Millerovo, som bare ligger ca. 200 km lenger nord, ved hovedjernbanen, er allerede på russiske hender, og en skjønner at det er en del av den russiske plan å avskjære sambandslinjene til Kaukasusarmeen. Men disse planer må også taktisk gjennomføres, og det er ikke lett. Tyskerne har mange sterke forsvarsverker som ennå ikke er gjennombrutt. I fjor vinter kom det siste tyske angrep 10. januar da den strenge kulde satte inn. Siden hadde russerne initiativet; det så flere ganger ut til at tyskerne sto like foran katastrofen, men hver gang reddet de seg ut av den. Det samme kan gjenta seg i år. Men det samlede tall på tyske fanger er allerede meget stort, og russernes krigsbytte er enormt, og det er ingen tvil om at den tyske overkommando allerede befinner seg i en meget vanskelig stilling.

Luftangrep. München og andre mål i SØ Tyskland ble angrepet av britiske bombefly i natt. Tross skydelikhet observerte flygerne store branner i München. To tyske jagerfly ble skutt ned; 12 britiske fly gikk tapt. I går ble det utført dagslysangrep mot jernbanemål i Frankrike. - Det opplyses at under dagslysangrepene søndag mot Romilly-sur-Seine ble 44 tyske jagerfly ødelagt av de amerikanske bombefly.

Nordafrika. I Tripolitania har den 8. arme ennå ikke møtt noen alvorlig motstand under sin fortsatte framrykking. I hele går fortsatt framskutte britiske avdelinger sin virksomhet. Under de siste stadier har Rommel hatt mindre anledning enn før til å legge ut minebelter. Til gjengjeld har han grep til slike forholdsregler som å legge miner under egne og britiske falne. - Britiske jagerfly rettet igår et overraskende angrep mot en tysk flyplass ved Rouss, og ødela fullstendig 7 av de 11 fly på bakken og skadet andre. - I det nordlige og midtre Tunis er det patruljeverksamhet. I syd har franske styrker avvist fiendtlige motangrep, fortsatt sin framrykking og tatt mange fanger. - Die Luftwaffe viser fremdeles liten lyst til å ta kampen opp med de allierte fly, og angrepene mot Algier er fullstendig opphört. Burma. I Vest-Burma fortsetter britene å rynke fram langs kysten uten å møte motstand. I Øst-Burma har amerikanske bombefly angrepet den japanske flyplass Lashio.